

Orman ve Av

- ◆ Türkiye Ormancılar Derneği 93. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri
- ◆ IV. Ulusal Ormanlık Kongresi
- ◆ Orman İşletme Şefliklerinin Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR.

Yıl: 2017 | Kasım - Aralık | Sayı: 6 | Cilt: 95 |
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ

GENEL BAŞKAN
Fevzi KALELİ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Nihat ÖZ

EDİTÖR

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN
ozden@karatekin.edu.tr

YAYIN KURULU

Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR
Prof. Dr. Oktay YILDIZ
Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nimet VELİOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Ufuk COŞGUN
Dr. Erdal ÖZÜDOĞRU
Tarik Barbaros PİLEVNE

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TUNA CAD. NO: 5 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS
0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com

BASKI

DÖNMEZ OFSET

GRAFİK TASARIM

Güngör GENÇ

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Sıtkı ERAYDIN

İçindekiler

Editörden	1
Başyazı	2
Danışma Kurulu Toplantısı	4
Danışma Kurulu Toplantısı Sonuç Bildirgesi	7
IV. Ulusal Ormancılık Kongresi	9
IV. Ulusal Ormancılık Kongresi Sonuç Raporu	14
TOD 93. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri	16
Üyelerimize 50. Yıl Plaketi	19
Bursa'dan Haberler	20
Bir Ulusal Bağımsızlık Öyküsü: Eskişehir Cer Atölyesi ve İmalat-I Harbiye	22
Kırsal Hayatta Bir Kendini Bulma Hikâyesi	24
Orman İşletme Şefiklerinin Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri	27
Şu Hatıra Ormanları: Adı Orman mı, Ağaçlandırma Alanı mı Olmalı?	32
Kayseri Erciyes Dağı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Yeşilkuşak Faaliyetleri	36
Veteranlar Türkiye Okçuluk Yarışması	40
Türkiye'de Endüstriyel Ağaçlandırmalara Gerek Var mı?	41
Şiir	44
Merhum Erol ÖKTEM ile Yaptığımız Pakistan Seyahati Anılarım	45
Birol ALKAN anısına	48
Sonsuzluğa Uğurladıklarımız	49

Şu Hatıra Ormanları: Adı Orman mı, Ağaçlandırma Alanı mı Olmalı?

Prof. Dr. Ünal Akkemik

İ. Ü. Orman Fakültesi

Türkiye Ormancılar Derneği
Marmara Şubesi Bşk.

uakkemik@istanbul.edu.tr;
unal.akkemik@gmail.com

Toplumda dayanışmanın önemli bileşenlerinden biri de hatıra ormanlarıdır. Ülkemizde farklı olayların ya da önemli kişilerin anısına hatıra ormanı adı altında bir orman tesis etmek üzere ağaçlandırma çalışması yapılmaktadır. Belirli dönemlerde yaygınlaşan ve özellikle insanların ulaşım güzergâhları üzerinde yoğunlaşan hatıra ormanları, sivil toplum örgütlerinin de destek verdiği ve oluşumuna katkı sağladığı çabalardır. Bu çabalar, toplumsal dayanışma ve toplumun kültür değerleri açısından önemli olmuştur. Bunun yanında ağaç dikme bilincinin geliştirilmesine katkı vermiş, şehirlerin beton duvarları içine hapsedilmiş insanların ağaca ve toprağa dokunmasını sağlamış, bilinç oluşturma anlamında önemli katkılar yapmıştır.

Hatıra Ormanı kavramının bir diğer kilit noktası da, içerisinde barındırdığı “Orman” terimidir. Doğal dengenin her geçen gün bozulması, küresel iklim değışikliği, kentleşme hızındaki artış ve mega projelerle birlikte gelen aşırı yapılaşma beraberinde doğal dengenin korunmasını isteyen tepkileri de yaratmıştır. Bu bağlamda, zarar gören en önemli doğal alanlar ormanlardır. Hatta bu süreçte orman kavramı farklı şekillerde tanımlanmaya çalışılmış, ağaçla orman birbirinin yerine geçebilen bir olguymuş gibi açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamaları da temel alan, çok kısa sürede ve literatüre dayalı çalışmalarla hazırlanan ÇED raporlarıyla aşırı bir yapılaşma furyası başlamıştır. Bu türden olumsuzlukların karşısında çeşitli sivil toplum örgütleri, sivil kişiler ve devletin çeşitli kurumlarının bir yandan çeşitli olayları ve kişileri anma bağlamında diğer yandan da doğa sevgisini topluma yerleştirme çabaları kapsamında hatıra ormanları tesis edilmiştir.

Böylesine olumlu bir çaba olan hatıra orman tesisleri, uygun olmayan ortamlarda yanlış bir algıya neden olacak görüntüler sergilemeye de başlamıştır. Özellikle ulaşım ağlarının çevresinde yoğunlaşan hatıra ormanlarının tesis edilme ilkeleri ve mevcutlarda görülen bazı olumsuz görüntüler üzerine bu

makale kaleme alınmıştır. Hatıra ormanı olarak tesis edilen bazı yerlerin gerçekten hatıra olup olmadığını anlamak için öncelikle “orman” tanımının bilinmesi gereklidir.

Son yıllarda tartışma konusu edilen orman kavramı, bir üyesi olduğum, TUBA Mühendislik Terimleri Hazırlama Ekibi tarafından iki yıla yakın süren tartışmalar sonucunda aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

Orman “Belirli bir büyüklüğün üzerindeki alanda, kendine özgü bir iklim yaratabilen, belirli bir yükseklik, yapı ve sıklıktaki ağaçlar, ağaççık, çalı ve otsu bitkiler, yosun eğrelti ve mantarlar, toprak altında ve üstünde yaşayan mikroorganizmalar, çeşitli böcek, hayvan ve kuşlarla toprağın birlikte oluşturduğu ve önemli bir karbon depolama potansiyeli olan doğal ya da yapay yolla tesis edilen karasal ekosistemdir¹”

Orman dendiğinde kendine özgü bir iklim yaratabilen büyüklükte bir alanın olması ve yukarıda sayılan canlılardan birçoğunu içermesi beklenmektedir.

Özellikle yol kenarları ve insanların kolaylıkla görebileceği açık alanlarda tesis edilen hatıra

1. <http://www.tubaterim.gov.tr/>

ormanları genellikle çok küçük alanlar kaplamakta, çoğunlukla da bakımsızlıktan ve kirletilmeden dolayı kötü durumda olup bir tabela ormanının ötesine geçememektedir. Bu durum toplumda orman kavramının da yara almasına neden olmaktadır.

Orman yukarıdaki tanımında da verildiği gibi bir ekosistem, bir yaşam birliği olup aslında büyük alanları kaplayan yerlerdir. Çoğu hatıra ormanı ise herhangi bir ekosistem bütünlüğü oluşturamayacak büyüklükte ve çevresi açık olan, tarım arazisi ya da yollarla çevrili yerlerdir. İşte bu durum ormanın bir ekosistem bütünlüğü olduğu algısından çok, sadece ağaçlardan oluşan bir yerin orman olduğu algısı yaratmaktadır. Bu algının sonucu da herhangi bir orman bir mikro ya da mega projeye tahrip edildiğinde, başka bir alana yapılacak bir ağaçlandırmanın bu sorunu ortadan kaldıracığı algısı da yaratmaktadır. Nitekim yetkililerin bu yöndeki açıklamaları sık sık basında yer almaktadır. Kesilen bir ağaca karşı 10 ağaç, 100 ağaç, bazen de 1000 ağaç dikeriz şeklindeki açıklamaları sıklıkla duymuşuzdur.

İstanbul başta olmak üzere büyük kentlerde yapılan mega projelerin çoğunluğu orman sınırları içerisinde, ağaçlık alanlar ya da bozuk orman vasfındaki alanlardadır. Özellikle insan etkisiyle tahrip olmuş ve halen statü olarak orman alanları içerisinde yapılan projelerin gerçekleştirilmesi öncesinde, bu tür alanlara orman yerine sadece sayıca ağaç gözüyle bakılmaya başlanmış ve ormanı ağaca indirgeyen bir anlayış yetkililer tarafından da büyük destek görecik olarak yaygınlaştırılmıştır.

Bu anlayışa giden yolda, elbette popülist bir yaklaşım egemendir; ancak bu anlayışın gelişmesinde yol kenarlarına yapılan hatıra ormanlarının da bir basamak olma olasılığı yüksek görünmektedir. Tesis edilmesinden birkaç yıl sonra tabela ormanından öteye geçemeyen hatıra ormanlarının görüntüsü de ağaç-orman çelişkisi açısından irdelenmesi gereken bir olgudur. Bu nedenlerden dolayı hatıra ormanlarının sorgulanması gereklidir. Bu bağlamda birkaç öneri aşağıda verilmiştir:

1. Büyük bir çoğunluğu yol kenarları ve insanların kolaylıkla görebileceği alanlarda tesis edilen hatıra ormanlarının adlarının değiştirilmesi ve “... Anısına Tesis Edilmiş Ağaçlandırma Alanı” ya da “... Ağaçlandırma Alanı” gibi bir adla anılması daha uygun ve yerinde olacaktır.
2. Hatıra ormanı tesis edilecek yerin mutlaka orman rejimi içerisinde olması önemli bir kriter olmalıdır. Orman içinde ya da kenarında tesis edilecek hatıra ormanının bu şekilde bir bütünü tamamlayacağı, ekosistemi restore edeceği ve ormanın devamlılığına katkı sağlayacağı gibi kavramlar işlenmelidir.
3. Orman ekosistemi içerisinde tesis edilecek hatıra ormanı, çevresiyle bütünlük oluşturan mevcut ormanın devamı niteliğinde aynı ağaç türlerinden oluşmalıdır. Örneğin bir karaçam ormanı kenarında ya da içinde veya parçalanmış bir karaçam orman ekosistemi içerisindeki hatıra ormanında da mutlaka karaçam dikilmelidir. O orman ekosistemi içerisinde
4. Hatıra ormanları ekosistemin de restorasyonunu içerecek nitelikte olması nedeniyle piknik ve rekreasyon gibi alanlara kapalı olmalıdır. Karayolları kenarlarında, ağaçların büyüyerek gölge yapmaya başladığı çoğu hatıra ormanı, insanların mola verdiği ve hatta piknik yaptığı alanlar halindedir. Bu tür orman rejimi dışında kalan ve yoğun insan kullanımındaki alanlardaki “...Hatıra Ormanı” tabelaları kaldırılmalı, yerine “... Ağaçlandırma Alanı” tabelası dikilmelidir.
5. Ağaçlandırma alanlarında mutlaka bakım ve temizlik yapılmalı ve sağlıklı görünümde olan ağaçların yerine yeni bireyler getirilerek bu alanlardaki ağaçların sağlıklı bir şekilde büyümesi sağlanmalıdır.
6. Bu türden alanlara, tepesi kısa sürede bozulan ve zayıflayan devamında da hastalıklı gibi görünen yalancı akasya gibi egzotik ağaçlar dikilmemelidir. Yukarıda da belirtildiği gibi yerli türlere öncelik verilmelidir.

Bir hatıra ormanı ve tabelası. Tarım arazisi içerisinde yerleştirilmiş ve ağaçlandırma sahasının gerilerde olduğu bir alan

Doğru bir uygulama örneği. Ankara Orman Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan bir ağaçlandırma sahası ve tabelası.

Bir siyasi lider anısına tesis edilmiş bir hatıra ormanı

Bir siyasi lider anısına tesis edilmiş bir hatıra ormanının son halinden sonraki yeni hali. Buraya dikilen ağaçlar bu çevrenin doğal ağaçlarının dışında türler olup oldukça zayıf görünümlüdürler. Bu alanın ormandan çok bir ağaçlandırma alanı olduğu çok açıktır. O nedenle bu türden alanlara hatıra ormanı adı verilmemelidir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tesis edilen bir hatıra ormanı. Bu alanın orman rejimi ile hiçbir bağlantısı bulunmamaktadır. Çevresi tarım arazisi olup otoban kenarında yapılmış olan bir ağaçlandırma sahası olup bu alan bir orman değildir. O nedenle bu türden alanlar "Ağaçlandırma Alanı" olarak değerlendirilmelidir.

Derneğimiz Marmara Şubesi tarafından tesis edilen Hatıra Ormanı. Bu alan orman ekosisteminin bir parçası olup gençleştirme yapılan Sahil çamlarından oluşan orman alanının kenarındadır. Bu alan fıstık çamları dikilmiş olup gelecek 3-5 yıl içerisinde fidanların büyümesi ve orman bütünlüğünü sağlamaya başlaması beklenmektedir.